

B post

"Hamro Patrika"

Norge-Nepal foreningen
Boks 1278, Vika
0111 Oslo

Postgirokonto:
0802 4202 438

HAMRO PATRIKA

Hvis du har
artikler,
opplysninger
eller andre
relevante
bidrag til
Hamro Patrika,
kan disse
sendes til
Marit Kleppa
(se adr. s.1).
Takk for
hjelpen!

VELKOMMEN I
NORGE-NEPAL
FORENINGEN!

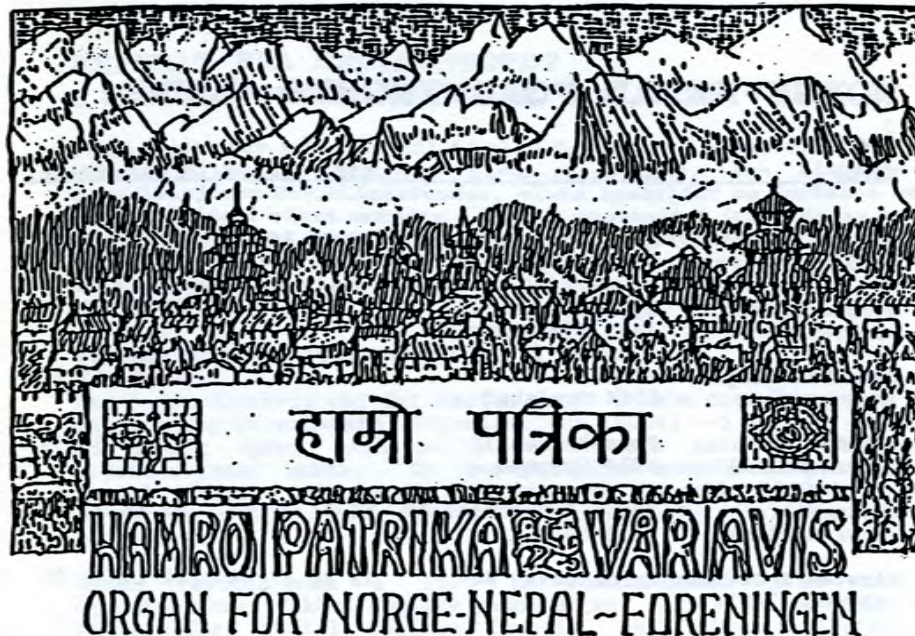
NYTT ÅR....

og ny
medlems-
kontingent!
Vi vil minne om
at det er på
tide å betale
medlems-
kontingenten
for 1995!
Enkeltmedlem:
kr.100
Familie: kr.150

PROGRAM FOR MEDLEMSMØTET MED DAL-BHAT 15.MARS 1995:

- * Tove Kittelsen, tilknyttet NUPI, gir oss sine inntrykk fra Nepal etter et besøk i februar 1995.
 - * Trond Tandberg, montør i Televerket, var i Nepal som turist for tre år siden og viser lysbilder fra denne turen.
 - * Dal-bhat. Tradisjonen tro feirer vi revolusjonen med dal-bhat og hyggelig samvær.
 - * Utlodning.
- VEL MØTT !

HUSK OGSA MEDLEMSMØTET 10.MAI DER HELGE BAARDSETH,
NYLIG HJEMKOMMET FRA NEPAL, HOLDER FOREDRAG !

Nr.2, mars 1995

Velkommen til
festmøte
med dal-bhat

i
Norge-Nepal
foreningen

15.mars 1995, kl.19.00
i Lektorenes hus
Wergelandsveien 15

NORGE-NEPAL FORENINGENS STYRE:

Navn:	Adresse:	Tlf. jobb:	Tlf. privat:
Marit Kleppa (leder)	Skøyenvn. 97 0375 Oslo	22 31 36 91	22 52 10 31
Wenche Fossum (sekretær)	Bjørnestupet 25 1453 Bjørnemyr		66 91 68 77
Dyre Vaa Sætre (kasserer)	Kirkevn. 77 1364 Hvalstad		66 90 49 26
Nikolai Arne (styremedlem)	Fossekallen 32 3034 Drammen		32 81 86 39
Stein Bie (styremedlem)	Anton Schjøthsgt. 19 0454 Oslo	64 94 97 94	22 46 92 64
Kirsten I. Greiner (styremedlem)	Landingsvn. 84	22 85 87 66	22 14 11 01
Basudha Gurung (styremedlem)	Boks 488 1432 Ås		64 94 49 67
Ane Haaland (styremedlem)	c/o WHO/TDR CH-1211 Genève	095-41-22-79 13 812 (dir.) 095-41-22-79 13 789 (sekr.)	
Dinesh P. Amatya (styremedlem)	Kringsjø Stud.by 1A-604 Sognsvn. 218 0864 Oslo		22 18 78 01

PERSONER MED VERV UTENFOR STYRET:

Roy Friis (revisor)	Peiskrokvn. 8 1482 Nittedal	22 93 71 04	67 07 69 08
Vibeke Eikås (valgkomité)	Kongevn. 91 2200 Kongsvinger	22 20 05 71	62 81 68 41
Elbjørg Holm Erstad (valgkomité)	Badski 3080 Holmestrand		33 06 07 39

Det er for tiden ingen fast redaktør av Hamro Patrika.
Redaktør for dette nummeret: **Kirsten I. Greiner.**

REFERAT FRA MEDLEMSMØTET I NORGE-NEPALFORENINGEN 8.2.1995

To personer var invitert til å holde foredrag på møtet 8. februar; Vibeke Eikås og Chandika Olsen. Vibeke, fra bistandsorganisasjonen Utviklingsfondet, viste lysbilder og fortalte om organisering i visse områder i Nepal, spesielt i forbindelse med tre forskjellige prosjekter som Utviklingsfondet har støttet siden begynnelsen av 80-tallet. Chandika driver en skole i Nepal og informerte om etableringen og driften av denne.

Vibeke Eikås: "Organisering i Nepal".

Før 2. verdenskrig var det nesten ingen lokale organisasjoner - såkalte Non-Governmental Organisations (NGOs) - i Nepal. Etter at landet åpnet grensene i 1950, økte antallet private organisasjoner sakte. Da det statlige koordineringsorganet Social Service National Coordination Council (SSNCC) ble opprettet i 1977, ble bare 39 organisasjoner registrert som medlemmer.

Siden revolusjonen i 1990 har imidlertid alle slags organisasjoner dukket opp som paddehatter. I 1993 hadde SSNCC's etterfølger, Social Welfare Council, over 2000 registrerte medlemmer, hvorav de fleste befinner seg i Kathmandu-dalen. Antallet ikke-registrerte organisasjoner i Nepal er visstnok enda større.

De tre prosjektene Utviklingsfondet støtter, ligger i Pachabhaiya og Bhadaure i Kaski-distriktet der det i begynnelsen ikke fantes lokale organisasjoner. Prosjektene ble drevet av lokale kontaktpersoner som Utviklingsfondet kjente gjennom sine egne styremedlemmer.

I Pachabhaiya plantet landsbybefolkningen frukttrær for å øke inntektene sine. De fikk nytt skolehus, de bygget innelukkede ovner og det ble bygd latriner for å bedre helsesituasjonen. Tiltakene ble fulgt opp ganske bra, men det var tydelig behov for en lokalt drevet organisasjon som kunne ha koordinert tiltakene og veiledet folk kontinuerlig.

I Bhadaure/Tamagi fikk kvinnene lese- og skriveundervisning og etterhvert kom man igang med utgivelse av en liten lokalavis. Prosjektet ble utvidet til å omfatte skolebygg, utbedring av stier og drikkevann, lånefond for inntektsgivende tiltak m.m. Utviklingsfondet merket snart behovet for å etablere en lokal samarbeidspartner, noe SSNCC satte som krav. Da budsjettet økte, søkte Utviklingsfondet om støtte fra Norad som også krever en lokal struktur i mottakerområdet.

Nå er det bygd opp en lokalt drevet organisasjon - Machhapuchhare Development Organisation (MDO) - med egen administrasjon og demokratisk valgt styre. Kvinnene har fått økte kunnskaper, selvtilit og medbestemmelse og bl.a. er flere unge kvinner kommet med som feltarbeidere.

Den nyeste samarbeidspartneren til Utviklingsfondet er COPPADES i Lumjung-distriktet. COPPADES var etablert som organisasjon allerede i 1986. De er derfor mer profesjonelle enn MDO når det gjelder byråkratiske rutiner og har lengre erfaring med organisering av kvinnegrupper. Gruppene får lese- og skriveopplæring og annen undervisning, men driver i tillegg sine egne spare- og låneordninger. COPPADES har et nært samarbeid med lokale myndigheter og andre organisasjoner i området. En slik koordinering er viktig for å unngå at de lokale organisasjonene blir isolerte enheter som holder sine prosjekter for seg selv. Men COPPADES har samme mønster som veldig mange andre nepalesiske NGOer; den er drevet fram av en mann med ønske om å gjøre noe for sin egen landsby. Et slikt mønster kan være sentralt for å sikre engasjement og framdrift lokalt, men det kan også føre til vanskeligheter med å skille prosjektarbeid fra privatliv.

I mylderet av nyetablerte organisasjoner i Nepal, er det viktig at norske organisasjoner undersøker hva som egentlig gjøres i felten. Altfor mange har et stort og fint kontor i Kathmandu, store budsjetter og flotte planer, men liten evne til å frambringe endring der det er nødvendig, nemlig i de fattige landsbyene i distriktene. Og endringene bør drives fram av folk selv, gjennom organisasjoner de identifiserer seg med, og ikke av utlendinger eller andre utenforstående entreprenører.

Vibeke Eikås

Chandika Olsen: "Chandikaswori Primary School".

Chandikaswori Primary School ligger i Sundarijal utenfor Kathmandu. Skolen drives av familien Olsen, bosatt i Norge, i samarbeid med Chandika Olsens bror, Krishna, som står for den daglige driften i Nepal.

Chandikaswori startet i det små for tolv år siden. Krishna hadde sett behovet for skolegang blant kvinnene i nabolaget: de trengte å lære å lese, skrive og regne for å holde seg orientert via aviser, undertegne papirer og følge med når de handlet. I den stille perioden rundt juletid samlet Krishna en gruppe kvinner til første undervisningstime. Krishna fungerte som lærer og loftet i huset hans gjorde nytte som klasserom.

Etterhvert kom mange til loftet, for med kvinnene fulgte også barna som ikke hadde råd til vanlig skolegang. Ideen om å starte en ordentlig skole for fattige barn, og spesielt jenter, dukket opp. Skolen ble etablert etter at Krishna hadde kontaktet Chandika som lovet å bidra bl.a. økonomisk.

De neste årene holdt skolen til i ulike leide lokaler og elevtallet økte stadig. I 1990 startet byggingen av et eget skolehus som i dag har nesten to fulle etasjer. Planen er å bygge ytterligere to rom for å kunne undervise opp til tiende skoleår. På ønskelisten står også inventar, skolemateriell og medisinsk utstyr.

I dag har Chandikaswori 168 elever. Av disse er 37 såkalte fristudenter, hvis skolegang dekkes av familien Olsen. Skolepenger for de ordinære elevene ligger på ca. 110 rupies i måneden. Chandikaswori har syv lærere (alle med godkjent lærerutdanning), rektor, tjenestepike, regnskapsfører og fra 1995

også en sykepleier. De månedlige utgiftene er ca. 20.000 rupies og går hovedsakelig til lærerlønninger. Omtrent 70% av skolens utgifter dekkes av skolepengene. De resterende 30% finansieres av familien Olsen og andre private bidragsytere.

Årsaken til at spesielt Chandika har satset så mye på skolen, er at hun hverken kunne lese, skrive eller regne da hun kom til Norge. Nå har hun avsluttet niårig skole og er i ferd med å fullføre hjelpepleierskolen. Via sitt prosjekt ønsker hun å gi fattige barn i Nepal den skolegangen hun aldri fikk der.

Henvendelser angående Chandikaswori Primary School kan rettes til: Chandika og Knut Olsen
Sandefjordgt. 3 d
0464 Oslo
Tlf. 22 23 62 07

Kirsten I. Greiner

Manmohan Adhikari - Nepals nye statsminister.

Av Dr. Wolf Donner, redaktør av "Nepal Information", tidsskriftet til den tyske Nepalforeningen. Fritt oversatt (og forkortet) til norsk av Dyre Vaa Sætre.

I samsvar med utfallet av valget, utnevnte kongen av Nepal lederen av det kommunistiske parti/de forente marxist-leninister (CPN/UML), Manmohan Adhikari, til ny statsminister 29. november 1994. Selv om Adhikaris parti mislyktes i å få et rent flertall, ligger de klart foran det tidligere regjeringspartiet Nepali Congress Party (NC). CPN/UML fikk 88 seter, mot NC's 83. Etter forfatningens §36 kreves det minst 103 av de 205 plassene i parlamentet for å danne regjering. Dermed er Adhikari avhengig av støtte fra de andre partiene på tinget for å kunne bli sittende over tid.

Utnevnelsen av en kommunistisk statsminister har ikke utløst det anskrik mange kanskje kunne ha ventet seg. Adhikaris moderate uttalelser har antakelig bidratt til det; marxisme som etikett, den livslange kamp mot monarkiet avløst av erkjennelsen av at man trenger kongen som et samlende symbol, en "passende" jordreform, oppmuntring av handel og industri, revisjon av "vennskapspakten" med India, blokkfrihet og en ganske forsiktig politikk. Slik må en mindretallsregjering leve og regjere. Ingen kan vente seg at Adhikari-regjeringen vil kunne ta spranget fra feudalisme til sosialisme på kort tid. Det nepalesiske folk har vel heller ikke de største illusjoner om politikerens evne og vilje til å skape forandring etter erfaringene fra da NC var ved makten som første demokratisk valgte regjering. Det virker likevel som om det er håp om reelle endringer til det bedre for nepalesiske fattigfolk. Statsministeren ser hindringene som har stått i veien for enhver tidligere gjennomgripende forandring. Han streber etter regional forsoning, erkjenner rollen til den private sektor og ønsker å lede internasjonale investeringer og utviklingshjelp i retning av fattigdomsbekjempelse.

Adhikari leder en relativt "ung" regjering. Gjennomsnittsalderen er 45,5 år. Han er den eldste med sine 73, mens den yngste er 37. Kvinnerepresentasjonen er lik null.

Valget i 1994:

Antall valgvere	12.296.219.
hvorav kvinner	6.106.180.
hvorav menn	6.190.039.
Valglokaler	7.412.
Under-valglokaler	8.191.
Antall kandidater	1.442.
Antall partier	24

Valgresultat, partienes representasjon:

Communist Party of Nepal	88
Nepali Congress	83
Rastriya Prajatantra Party	20
Nepal Worker's and Peasant's Party	4
Nepal Sadbhavana Party	3
Uavhengige	7
Tilsammen	205

RARA ROUNDTRIP

by Dr. Robin Biellik, WHO, Kathmandu

The trip to Rara Lake in Mugu District (the largest lake in Nepal at an altitude of 10,000 feet) is not recommended by any of the current guidebooks as a priority trek for visitors to Nepal. Although it is not a suitable route for a first trekking experience, it is ideal for residents and others who are connoisseurs of Nepal's natural beauty, and should not be passed up by those who have the time and stamina.

The trek to Rara passes through spectacular broken country with deep gorges, past crystal rivers and unusual rock formations, and through virgin pine forest and beautiful meadows replete with wild flowers. But the hiking is tough-going in places, and there are only very limited, basic facilities on the way.

Advance preparations include obtaining a trekking permit at the Immigration Office in Thamel (US\$5 per week). The trip commences with the flight to Jumla. Direct flights from Kathmandu are now available on competing domestic airlines almost every day of the week. After spending the night, the first day is occupied with the walk from Jumla Bazaar to Chauta, which is amply described in all the guidebooks.

The purpose of this article is to describe a two-day trek from Chauta to Rara and back which does not retrace steps at any time (see map). I took this route in June 1993, staying in lodges rather than camping, with my porter-

side Thanka who had been to Rara a dozen times before. The weather in June was highly variable, so the bag Thanka carried for me contained a range of clothing from tee-shirts to a waterproof jacket, tennis shoes and hiking boots, a swimsuit and a sweater. At one time or another, I used them all.

Chauta consists of no more than a dozen dispersed buildings, one of which is the Bhandari Hotel. The Bhandari brothers have one dirty bedroom that can sleep four, dormitory-style, and a pretty disgusting toilet. Guests wash and bathe in the river. Here, as in lodges throughout Jumla and Mugu, insect repellent was useful to ensure a comfortable night, not to repel mosquitos of which we saw none, but to discourage bed-bugs. As in other lodges, there was only dal-bhat-saag or plain wheat-barley rotis to eat, but the Bhandari brothers' food was rather poor. Dinner, bed and breakfast cost about NRs.100/= per person. Thanka said the other "hotel" just up the path was no better.

We were on the road north out of Chauta by 6:30 a.m., climbing gradually for one and a half hours until we reached the Rara National Park entrance, located in thick pine forest on the Jumla-Mugu border. I paid the NRs.650/= entrance fee (and wrote out my own receipt) at the Park Office. We continued climbing, entering a treeless valley and took the right fork in the path. Finally, at about 9 a.m. we crested a pass and started down. Just beyond the pass, we stopped for tea. I don't know what kind of tea it

was, but it left my mouth tingling. We did not encounter any other teahouses along the route during the next two days.

The path down for the next half hour was steep and slippery. None of the slopes on Jumla or Mugu paths are laid with stone steps, and the surface of loose gravel or clay can be hazardous, virtually impassable when freshly wet following a shower.

At a hair-pin bend, a signpost "Way to Rara" appeared on the left, and we proceeded along a narrow path that followed the contours of the hills. Here, we encountered sweet wild strawberries and a fruit with a taste and colour like blueberries. This was followed by another relatively steep decline through the forest, ending at a bridge over a stream we reached by about 11 a.m.

We spent the next half hour walking through wheat fields and reached an army post (with helicopter pad) at another bridge over a stream. By now, the sun was high and we climbed a dusty, exposed path leading to the village of Jarigaon, at whose entrance and exit stand guard two vast, ancient cedar trees. I was impressed by the extreme poverty of this village. The children who swarmed around looked malnourished, and

it appeared that rural outreach health services rarely if ever reached Jarigaon.

Grinding poverty and virtually feudal conditions characterise Mugu. Literacy in these northern tracts of Karnali Zone remains around 10% among men, less than 5% among women. Electrification does not extend much beyond the district headquarters and little evidence of the industrial revolution can be found. Social organisation follows patterns established in previous millennia. Reproductive behaviour remains largely unhindered by contraception, so that infants and young children swarm across the flat village roof-tops in droves.

Beyond the village we reached the forested hill-top, walked through a broad flat pasture and began a gentle descent. Suddenly at about 1:30 p.m., through a break in the pine-trees, I got my first glimpse of Rara. The lake reflected blue in the sunshine, with snow-capped "himal" to the north just visible among the clouds. The only buildings visible belonged to the army barracks on the far side. We continued down to the lake's edge and paddled to cool our feet. Rara has clear water with a partially sandy bottom, mostly shallow at the edges but deep in places, and shoals of small fish. Horses grazed in the meadows along the path we followed around the west side of the lake.

Rara's ecosystem has not yet suffered significant insult from man or beast. The forest is virgin, wild flowers of all colours cover the meadows. Wild roses and other floral bushes bloom all about. Birds fill the forest, although I was surprised how few water-fowl there were.

If Rara were recklessly developed for tourism, which could easily happen if scheduled flights were extended to the STOL (short take-off and landing) airfield constructed on adjacent parkland, I predict that the lake would survive only a short time. I am convinced that the gradual natural exchange of lake water would not be capable of neutralising large inputs of raw sewage and other waste generated by several hotels and restaurants, and the community that would be required to support them.

There are two lodges at Rara, one next to the army barracks and another, the Morma Hotel, perhaps a kilometre down the path alongside the stream which drains the lake. We opted for the simple hospitality and tasty fare of the Morma, for about NRs.80/= per person for dinner, bed and breakfast. The bedroom at the Morma can sleep five to six dormitory-style and was somewhat cleaner than the previous night, but there is no toilet. However, there are very few local inhabitants, and ample forest nearby for privacy. Washing and bathing is done in channeled fresh spring-water.

At 6:30 a.m. the next morning we started back by resuming our path another kilometre or so along the stream that drains Rara, then crossed

and began to climb through dense forest. The going was long, steep and slippery in places (it had drizzled during the night). At one point, the track passed along the open side of a wild, forested valley before resuming its camouflaged incline. We emerged into the mist shrouding an exposed hill-top leading onto a high ridge sprinkled with wild iris and white and pink rhododendrons. From here, through a gap in the mist at about 9 a.m., the last view of Rara was truly spectacular because we were now at a point over 1,000 metres above the lake!

We strolled along the level ridge for an hour before descending amid jagged rock formations. A steep path led us through a narrow, uninhabited valley where Thanka picked wild rhubarb for our dessert that evening. Lower down, we met a goat train loaded with salt for Mugu and checked with the herders that we were on the right track. The valley opened out slightly and we passed another army post. Neither here nor at the army post before Jarigaon were we asked for documents.

We followed a fast-rushing stream down until the valley opened out into a huge water-logged meadow (another potential site for a STOL airstrip). Here, more goat herders, who had assembled about 200 animals for no clear reason, posed for photographs and enquired our route. Climbing up on the left side of the meadow (the main path continues down) at about noon, Thanka convinced a family in the tiny village of Chabragoon to sell us something to eat — the lady of the house served boiled potatoes and eggs. She obviously had never done such a thing before and did not know how much to charge.

Above Chabragoon, the path through potato fields followed the contours of the hills for half an hour before we were forced to leave the main path again and scramble down a steep rain-washed track into a narrow valley farmed by a handful of families. About 1:30 p.m., we stopped at a carpenter's home for tea (my teabags, their hot water and sugar) and then continued up the other side of the valley.

After a pass on the ridge, we descended gradually in wide arcs below huge cliffs. Again, the wild flowers were abundant and very photogenic in the sunshine. Above our narrow track, children from the substantial village of Batagaon situated far below herded sheep and goats on the steep, stony pastures. Below us, the land dropped off sheer to fast-flowing turquoise waters. One false step on this treeless section would have resulted in disaster, so we proceeded slowly and talked to everyone we met.

By about 4 p.m. the path widened as we rounded the last ridge and Chauta came into view, just as a light rain began to fall. Thus we brought to a successful close a difficult but exhilarating circular route to Rara.

Ifølge amerikanske og indiske forskere kan Himalaya-regionen i det nordlige India når som helst vente seg et jordskjelv med en styrke på hele 9,1 eller mer på Richter-skalaen. Med sine over 200 millioner innbyggere og sine enorme damanlegg vil jordskjelvet trolig bli en av de største naturkatastrofer verden noensinne har sett.

I Tokyo-området bor det til sammenlikning 30 millioner mennesker, mens det i San Fransisco-området bor under en tredel. Et kjempeskjelv i Himalaya-regionen vil i tillegg utløse tusener av ras og føre til enorme oversvømmelser både i India og Bangladesh. Infrastrukturen i Himalaya-regionen vil samtidig gjøre redningsarbeidet svært vanskelig, og utsiktene blir derfor enda dystre.

■ Himalaya-fjellene ble dannet da det indiske subkontinentet beveget seg nordover og møtte Asia, en prosess som tok til for mellom 40 og 50 millioner år siden.

En gruppe forskere fra Colorado-universitetet, under ledelse av geofysikeren Roger Bilham, har i samarbeid med kolleger fra Stanford-universitetet, Indias geofysiske institutt og Senteret for matematiske modeller i Bangalore funnet ut at India fortsatt beveger seg om lag to centimeter nordover i året. Dette er like mye som den beryktede San Andreas-forkastningen utenfor kysten av California øker med i året.

Ifølge forskerne presses den indiske «platen» i hovedsak ned under den asiatiske, men ved grensa mot Nepal viser satellittbildene at de to platene har låst seg mot hverandre.

Ifølge Roland Bürgmann, en ledende geofysiker ved Stanford-universitetet i California, har trykket mellom de to land-massene bygd seg opp i årevis. Når den ene platen til slutt gir etter, noe som ifølge Bürgmann unektelig vil skje, vil det føre til et kraftig jordskjelv. Tidspunktet og størrelsen på skjelvet vil avhenge av

Et kraftig jordskjelv kostet hesten 1993 tusenvis av indere livet, men ifølge jordskjelv-eksperter var dette bare en liten forsmak på hva landet har i vente. (Foto: NTB-arkiv)

India venter på tidenes jordskjelv

Jordskjelvet i den japanske havnebyen Kobe satte ny fart i spekulasjonene om når og hvor det virkelige store jordskjelvet kan ventes. Dystre spådommer om kommende storskjelv i byer som Tokyo og San Fransisco er på nytt trukket fram av media, men ifølge forskerne er faren størst i det nordlige India.

Av Nils-Inge Kruhaug, NTB

hvor stort trykket mellom de to platene er.

■ Historiske data viser at trykket må være stort. Britiske forskere har opp gjennom årene ført nøyaktige nedtegnelser over forholdene i sin gamle koloni, og disse viser at regionen ikke har hatt større jordskjelv siden nedtegnelsene begynte i 1650. Det eneste store jordskjelvet en kjenner til fant sted i 1255, og kostet kongen av Nepal og en tredel av hans landsmenn livet.

Forskerne tror derfor at trykket mellom de to platene har bygd seg opp gjennom en periode på minst 340 år, trolig så mye som 700 år.

GLT BAKGRUNN

– Vi vet at platene har tatt opp en bevegelse på mellom 6 og 13 meter. Stort nær enn 13 meter kan de ikke tåle, da dette overgår jordskorpsens briste-evne, sa Roger Bilham i et intervju med tidsskriftet New Scientist nylig.

■ Forskernes kalkulasjoner over størrelsen på området, samt over mengden energi som har bygd seg opp som følge av det enorme presset, gjør at Bilham konkluderer med at jordskjelvet som kommer vil ha en styrke på minst åtte, kanskje så mye som 9,1 eller mer, på Richter-skalaen. Dette vil være mer enn skjelvet som ble målt i Alaska i 1964, og som regnes som var et av de sterkeste noensinne målt.

Sammenheng

Nye tall viser at over 100 millioner barn er i full jobb, opptil 14 timer i døgnet. Nå krever fagbevegelsen garantier for at de største klesjedene ikke selger klær laget av barnehender.

SØN DAG SPESIAL

SANU (8) JOBBER 18 TIMER I DØGNET

Sanu Lama sitter på huk foran et sosialsenter UNICEF har opprettet for teppebarn i hovedstaden Katmandu i Nepal. Eieren av veveriet der han jobber liker ikke at noen stiller barna spørsmål. Derfor blir de fleste av teppebarna i Katmandu sperret inne i fabrikkbygningene. Der arbeider, spiser og sover omtrent 95 prosent av dem. Likevel er det lett for utlendinger å finne ut hvem som lager de lyseblå og rosa teppene som selges i turiststrøkene i Katmandu og eksporteres til andre land.

Oppe i Åsen, omtrent 20 minutter med bil fra sentrum, sitter barna på rad og rekke i små veverier langs veien.

Lufta inne i de små, mørke rommene er full av støv fra digre hauger med ull som ligger i hjørnene. Barnas eneste arbeidslys er dagslyset som siver inn fra dørråpninga. Barna dlinger med føttene fra høye benker. De har ingen støtte for føttene. Arbeidet dag og natt med ulla fører til at hendene ofte blir fulle av små sår, knutene skal knyttes stramt. Hos noen av barna ligger ulla så som skjærer seg inn til beinet. På grunn av arbeidet hver dag, får ikke årene tid til å gro.

Sover fire timer

I motsetning til de fleste av teppebarna i Nepal, er ikke Sanu Lama sendt fra en landsby oppe i fjellene rundt Katmandu for å tjene brød til familien. Han bor sammen med familien nær fabrikkene.

Men med en arbeidstid på 18 timer i døgnet blir det liten tid til å være sammen med dem eller til å leke.

– Jeg begynte å jobbe på veveriet da

jeg var seks år. Mor tok meg med til fabrikk. Jeg starter å jobbe klokka 04.00 om morgenen. Klokka 13.00 er det pause på to timer. Etter pausen jobber jeg til midnatt. Jeg sover fire timer per natt, sier Sanu.

Teppeindustrien i Nepal har økt enormt de siste årene og er nå landets største eksportinntekt. Totalt jobber 300 000 arbeidere på veverier. Undersøkelser organisasjonen Støttesenteret for barnearbeidere i Nepal (CWIN) har gjort, viser at omtrent halvparten av disse er barn.

Gjennomsnittsalderen på barna er 13 år. De jobber i gjennomsnitt 15 timer per dag.

Slavelønn

Barnas symbolske lønn gjør at fabrikkierens profitt er skyhøy. Barna tjener i gjennomsnitt 30 kroner i måneden. Til sammenlikning tjener voksne ansatte i Nepal i gjennomsnitt 100 kroner i måneden for en arbeidstid på 44 timer i uka. Ofte tar oppsynsmannen på veveriene halvparten av barnas lønn.

Tall fra CWIN viser at bare 40 prosent av barna mottar lønna selv og vet hvor mye de har i lønn.

Veverierne ansetter barn fordi deres små hender kan knytte små, stramme knuter. Dessuten er barna lettere å kontrollere. De verken organiserer seg eller krever mer i lønn. Tall fra CWIN viser imidlertid at kostnadene bare vil stige med åtte prosent hvis voksne gjør arbeidet i stedet for barna.

Sanus tre brødre jobber også på veverier. I likhet med Sanu spiser de to ganger per dag. Ett måltid klokka 11 og så kvelds klokka 20. Menyene består av ris.

– Jeg tjener 300 rupi i måneden. (40 norske kroner.) Pengene gir jeg til pappa, sier Sanu.

– Hva har du lyst til å bli når du blir stor?

– Teppearbeider, svarer åtteåringen.

– Vi hjelper barna

Presidenten i teppefabrikantenes organisasjon i Nepal, Bijay B. Shrestha, synes ikke utlendinger har noen rett til å stille spørsmål om hvordan nepalske barn blir behandlet.

– Europa hadde selv barnearbeidere på 1800-tallet. Hvorfor skal dere kritisere oss nå? Er det bedre å sparke barna og la dem gå på gata uten inntekt? spør han.

– Synes du det er riktig at barna jobber 18 timer i døgnet til slavelønn?

– Alle våre arbeidere har den samme lønna. De får dobbelt så godt betalt som ansatte i mursteinbedrifter. Dessuten jobber ingen av barna 18 timer i døgnet.

– Frykter du at Skandinavia skal boikotte nepalske tepper?

– Vi er klar over faren med boikott. Men hvis Vesten synes barnearbeid er så galt, bør dere heller hjelpe barna i stedet for å boikotte oss, sier Shrestha.

Sanu Lama (8 år) fra Nepal begynner på jobb hver natt klokka 04.00. Han jobber 18 timer i døgnet hele uka. Lønna er 40 kroner i måneden. Mango av teppene han og 150 000 andre barn i Nepal lager blir solgt til Norge.

Foto: BERIT ALMENDINGEN

FAKTA:

■ Av 300 000 teppearbeidere i Nepal er halvparten barn.

■ Flere og flere land vil nå lage nye lover som forbyr salg av varer laget av barn.

NEPAL

The India Factor

Nepal wants more industry, diversified trade and is keen on harnessing a hydro-power bonanza. But it won't work unless India helps, and that is the question.

By SUDEEP CHAKRAVARTI in Kathmandu

At the Shenzhen Bar & Restaurant in Kathmandu's dusty, dizzy, day-glo Thamel tourist district, business is brisk. Tourists are finally beginning to trickle in, drawn by the mountains, and overcoming the plague fear in next door India. The manager pricks up his ears as a visitor asks him about Shenzhen, the rags to riches economic zone in southern China across the border from Hong Kong. Was the restaurant named after its success? "Yes." Does he hope Nepal will emulate it? "Nepal be like China? Never. Nepal can't even be like India."

Perhaps not. But the question is not so much whether Nepal can emulate its two mega-neighbours as whether it can turn around a country of 20 million, overwhelmingly dependent on foreign aid and tourism by the numbers, to one that will be able to sustain itself largely with its own resources, trading acumen and industry, raising its per capita income from a paltry Rs 600 a month. Equally important is whether it can increase its advantage from an indelible link with India, on which it depends for a majority of its cargo transshipment, more than half of its imports and remittances from an estimated 40 per cent of its population that finds work in India.

"Nepal can only grow with close cooperation with India, there's no doubt about that,"

says Vijay Kumar Dugar, managing director of the H.C. Dugar group, one of Nepal's largest trading houses. "But for growth, we need to change our attitude. We have been more concerned with politics in Nepal and not enough attention has been paid to the economy."

As of now, there is little likelihood of that changing—by all accounts, politics is going to overshadow economics in a country that is fresh into a potentially shaky government with leftist overtones. Though claiming to be pro-business, the Government will now have to balance the always dangerous road of populism with fiscal discipline and hard-nosed business decisions if Nepal's economy is going to stay afloat, let alone continue to grow in real terms.

The situation is worrisome. Nepali officials crow about the fact that the economy has grown by 7.8 per cent in the fiscal year ended mid-July 1994 over the previous year, ending the traditional 2-3 per cent growth, and the industrial, manufacturing and trade sectors have maintained their 6 per cent and above a year clip. But it does not truly reflect the low base from which the economy is expanding, hamstrung by dismal agricultural growth, and chronic manpower and power shortages.

Nepal has a task ahead that is daunting for any economy, not just one as down the ladder as itself. "We have a structural problem with trade. We need foreign aid, but there is a limit to getting it and utilising it. We have a very high budgetary deficit," says Harihar Dev Pant, deputy governor with the central Nepal Rastra Bank. "What we need to do is diversify both our industrial and trading base. But our savings rate is very low and our investment is not very high, that makes it very difficult." He says that Nepal will have to take these disadvantages, and the five factors that mainly keep Nepal's economy alive—aid, tourism, garment and carpet exports, and India—

A hydro electric plant: scope for expansion and cooperation with India

"We simply have to get away from our trading mentality."

S.L. SHRESHTHA
Partner, ICTC Group

and work them around in a mix-and-match to keep itself ticking over.

As it stands, officials, businessmen and analysts say that it is very clear which way Nepal should be headed, and in more ways than one, the blueprint is up and if not running, then finally gathering momentum.

Following up with the policy during the monarchy, the Government has freed up the banking and financial services sector, allowing joint venture banks with foreign partners; an sat venture started work last year and a deal with United Bank of India has been signed, along with banks from Bangladesh, Pakistan, France and Australia.

There is a realisation that the focus has to shift from garment and carpet exports, which brought in \$80 million and \$200 million year—topping mainstay tourism revenues of

about \$100 million—to manufacturing and assembly, mainly because of increased competition from neighbouring countries.

Move away from trading as a way of life to industry—currently, any Nepal can import practically anything with freely released foreign exchange. This would reduce across the border smuggling into India and be a hedge against lessening Indian import tariffs, which will make smuggling less of a bonanza than it has been because of reduced profit margins. And also reduce Nepal's foreign exchange loss—goods paid for with hard currency mainly bring in Indian rupees. A few examples of how rampant and damaging it is: officials say Rs 76 crore of electronic components were smuggled into India from Nepal in October; Nepal imported 20 million umbrellas from South East Asia and China, equal to its population, and almost 80 per cent made their way to India; 80 containers of pasta and poppy seed have been impounded by customs authorities in Calcutta—the only port

facility available to Nepal—who say most of it would find its way to India.

Encourage agro-based industries such as food processing, light engineering, light chemicals, electronics, consumer durables and medicines, both for the domestic market and exports, through joint ventures and local and foreign capital. A part of this plan would be to push even harder for industrial sites in the Terai region along the border with India. "We simply have to get away from our trading mentality and think about expanding industry," says Suresh L. Shreshtha who, along with his brother Dinesh, runs the ICTC Group, a Rs 160-crore organisation with interests mainly in manufacturing, electronics, tourism, banking and real estate.

Raise the level of infrastructure development, especially in power. Currently, Nepal produces only 290 MW of power, almost 80 per cent through hydro electricity. Plans call for developing what the Government calls economically viable 40,000 MW of hydro resources, for Nepal's own consumption and fuelling its economy but mostly for export to India—like Bhutan has successfully done with the Chukha hydro project. Indian officials tacitly support such a move as it would help the fast industrialising but power-starved north, but power is currently a political minefield with opposition building in Nepal against the Tanakpur hydro project near the border, for which the previous Nepali Government allowed a few hundred acres of Nepali territory to be used in exchange for 2 MW of power a day.

The problem, as always, is to translate plans into action. And as far as Nepal is concerned, if India doesn't help, it won't take off—it's an often unpalatable truth in this country.

Thanks to tourism, carpet and garment exports, Nepal has pushed itself away from exclusively exporting agricultural

produce to India—it sells only 13 per cent of its Rs 1,225-crore exports to India now. But India accounts for half its Rs 3,277 crore of imports from essential commodities such as salt to steel: smuggling either way, according to the Kathmandu-based Centre for Economic and Technical Studies (CETS), could inflate the figure by as much as three times. India accounts for over 40 per cent of the approximately Rs 50 crore of foreign direct investment in Nepal in sectors as diverse as garment, medicine, plastics and electrical items.

To put it bluntly, Nepal is caught in a trap. On the one hand, India is a cheaper source of imports—they are duty free and are paid for in freely convertible Indian rupees. But on the other, by current trade arrangements, Nepali goods have to both fight for a market in India and are stuck as the Government of India stipulates that only goods with a 50 per cent Nepali content can be exported duty free to India. It is a prudent move on India's part to stall third country imports—including those by Indian companies—via Nepal through what would amount to legalised smuggling. But what both Nepali and Indian companies are arguing for now is for the Indian Government to waive the local content stipulation. They say lowering tariff structures in India would make such a stricture meaningless. And, as the Nepali market is finite and companies based there can only grow so much, it would make sense to allow these operations to export or re-export to India, to service markets in Uttar Pradesh, Bihar, West Bengal and the North-east.

For instance, Dugar already has an arrangement to market Velvet shampoo in these regions as and when it's permitted. Other companies, such as Dabur, Hoechst (Ne-

pall), a subsidiary of Hoechst (India), and Asian Paints are thinking in terms of a similar push. As far as Nepali officials are concerned, more Indian investment and permission for freer movement for Made in Nepal goods—a solution floated is to simply have a negative list, rather than a limit on non-Nepali content—would also lead to redressal of a critical imbalance: the shortage of Indian rupees with Nepal. Another factor is that while Indian rupees is freely tradeable in Nepal, the Nepali rupee, which is pegged at a 1:1.6 ratio, is not accepted in India. As trade is currently overwhelmingly skewed India's way, and Nepal cannot do without Indian imports, the Government has recently allowed payment for Indian goods in hard currency.

"India has to be more understanding."

B.S. CHAUDHARY
President, FNCCI

This is good for Indian exporters, says Nepal, but drains Nepal's already scarce resources. Moreover, the Nepali standpoint is that it needs more transit points into India, to bring it back up to the pre-1989 level of 16, and it could do with another port transshipment facility—a proposal for using Bombay port is currently deadlocked. A recent CETS seminar—in which the Indian Institute of Foreign Trade participated—has even proposed a free trade zone on the India-Nepal border. "India has to be more understanding as far as Nepal is concerned," says Binod K. Chaudhary, president of the Federation of Nepalese Chambers of Commerce and Industry (FNCCI) and chief executive of the Chaudhary Group, Nepal's largest business

house. "Yes, it will help Nepal, but it is also in India's interests." Chaudhary sticks to the trade and industry level, but others point to a more ominous fall-out if Nepal's economy backslides. "If the economy collapses, the burden will come on India," says Manmohan Adhikari, supreme of the Communist Party of Nepal-United Marxist Leninist, currently the country's most potent political force.

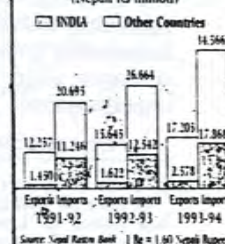
Indian officials privately agree that if India helped Nepal, then it would reduce the number of Nepali workers in India, mirroring the Germany-Eastern Europe argument. Free trade and business with Nepal, they say, can only help India. But they still adopt a tough public stance, citing reasons of domestic industry, the possibility of Pakistani funds making their way to India and a whole host of other reasons. "We will have to take things one step at a time," says a top Indian commerce ministry official. "After all, our interests have to be safeguarded."

Irrespective of whichever government rules the roost in Nepal, these issues are likely to come up for bilateral discussions, and Nepal's leftist parties will push for a hard bargain, as much for economic gain as to score political points and assuage the drummed-up anti-India sentiments of the population. The spectre of 1989, when a spat over renegotiating the Indo-Nepal Trade and Transit Treaty led to a near-total halt of goods movement and shortages in Nepal, is still in the minds of people. The bottomline is that India won't have much to lose—in fact, it may even gain hugely—with freer trade and business with Nepal. Nepal will have everything to lose if it doesn't.

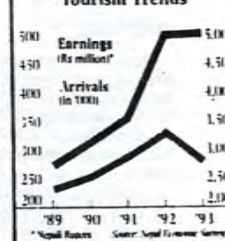
NEPAL'S INDIA AGENDA

- Press for a review of the Indo-Nepal Trade and Transit treaties.
- Negotiate more transit routes and push for a second port facility in Bombay. Currently it has Calcutta.
- Ask for scrapping the 50 per cent Nepali content stricture for export to India and replace it with a negative list.
- Invite more joint ventures, project participation, cooperation in power.

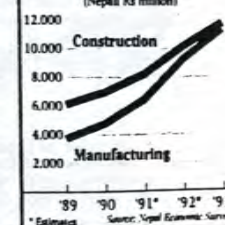
Direction of Foreign Trade

Tourism Trends

Industry Indices

Enda en nordmann får toppjobb i FN

Skal lede arbeidet for en bærekraftig utvikling

Nordmenn er stadig like populære i internasjonalt arbeid. I februar flytter Stein W. Bie inn på nytt kontor i Roma. Her blir han leder i en ny avdeling i FAO (FNs organisasjon for landbruk og matvarer). Forskning, utdanning og veiledning rettet mot en bærekraftig utvikling er målet, og Bie er hentet til stillingen etter ønske fra aller øverste hold i organisasjonen.

HANS DEGERDAL

Må tenke nytt

Stein Bie (51) er i dag å finne på Noragric på Ås (Senter for internasjonal landbruksutvikling), men kan se tilbake på en utrolig allsidig karriere. Yrkespraksisen startet med et engasjement som lærer på en misjonsskole i Tanzania, men Bie mangler ingen ting verken på det teoretiske eller praktiske plan.

Allsidig

Han har studert tropisk skogbruk og ernæringslære ved Cambridge og har en doktorgrad på tropisk regnskog fra universitetet i Cambridge. I 1970-åra var han stasjonert i Nederland, opp-tatt med et studere EUs landbrukspolitikk. Videre kan vi nevne engasjement ved Norsk regnesenter på Blindern, professorat (Professor 2 i fysikk) ved universitetet i Tromsø samt et par års engasjement i den internasjonale avdelingen av Røde Kors.

En slik allsidig og tverrfaglig bakgrunn er et stort pluss i det arbeidet som han nå skal ta fatt på. Det er Stein Bie sjøl den første til å innrømme.

– Utviklingslandenes problemer er så kompliserte og omfattende at de neppe kan løses gjennom sektortenkning, slår han fast.

– Endringene i landbruket blir et viktig stikkord i min nye stilling. Den grønne revolusjon gjorde det mulig å påvirke avkastningen i mye større grad. Det kan dreie seg om bruk av kunstgjødsel, vanning eller sprøyting. Problemet er at 2 milliarder mennesker ikke har adgang til slike innsatsmidler. De mangler kort og godt penger, veger, kunnskap og alt annet som er nødvendig for å drive et høyteknologisk jordbruk.

Denne gruppen må ta andre virkemidler i bruk. Målet bør være en forskning rettet mot større avkastning uten at innsatsfaktorene øker for mye.

Sjølforsyning

Hva så med Norge og resten av Europa. Tror Bie som mange norske politikere at problemene kan løses gjennom å kjøpe mer matvarer fra u-land?

– En slik handel får relativt liten betydning. Det vil heller

FN-SJEF: Stein W. Bie inntar en meget sentral posisjon i FAO.

(Foto: Å. Lindal)

ikke berøre norske produsenter i nevneverdig grad, tror Bie.

De varene som det er mest aktuelt å importere fra u-land, er typiske luksusprodukter som ikke kan produseres på våre breddegrader. Mange av u-landsproduktene tilfredsstiller heller ikke våre helse- og kvalitetskrav. Målet må derfor i første omgang være å styrke u-landenes sjølforsyning, mener Bie.

I et brev til styret i Norge-Nepal foreningen opplyser Stein Bie at han pr. 20 februar 1995 frasier seg styrevervet i foreningen. I følge FN-reglene for FAO kan Stein ha hverken nasjonale verv eller internasjonale verv ikke direkte forbundet med FAO. Stein takker for en interessant tid som medlem av styret og ønsker foreningen lykke til videre.

Styret på sin side har hatt glede av samarbeidet med Stein. Vi håper Stein vil trives med sitt nye arbeid. Lykke til!

Norsk vagabond

Vagabonden, sjefredaktør Helge Baardseth.

Helge Baardseth er et begrep blant reiselivsinteresserte.

Med sin slentrende livsstil, kombinert med betydelig struktur når han i bok- eller bladform presenterer stoff til stor nytte for ferieplanleggere. Stand EB 03.

AFTENPOSTEN

ANNONSEBILAG

Friluftsmann har han vært på sin hals all sin dag. Vandret i Nordmarka og i norske fjell. Eller langt av lei. Inn i Sahara i leiet Landrover, inntil pengene slapp opp. Så hjem igjen. Vitebegjærlig, reisesugen får han med seg detaljer som kan komme andre til nytte.

Han startet magasinet «Atlantis» for ca 10 år siden. Det kom en svensk forespørsel om utgivelse også der. Etter en stund så et svensk tidsskrift med navnet «Vagabond» dagens lys. Mens Helge Baardseth snørte ryggsekken og vagabonderte. Inntil han kom hjem, og igjen begynte å skrive. I Arbeiderbladet og for forlag, blant annet to bøker for Schibsted. En om Svalbard og

en beregnet på planleggere av den første langturen, med tittel «Reisen går til fjerne land».

Nå er han tiltrådt som norsk sjefredaktør for «Vagabonds» norske utgave, og minner om at «Vagabond» er Nordens største reisemagasin, raskt økende nå når også nordmenn er blitt med. Andre reiselivstidsskrifter på messen er: «Reis» BC 34, «Reiseliv» BC 34, «Traveller» DA 28, «Stand By» CC 32.

Vi gjør oppmerksom på at Helge Baardseth holder foredrag i Norge-Nepal foreningen 10. mai 1995. Han kommer da direkte fra Nepal. Foredragets tittel er foreløpig ikke kjent.

Arun getting knocked off?

Economy Bureau

The fate of the Arun 3 Hydroelectric Project may be decided mainly by the CPN-UML Government. The World Bank's Inspection Panel has submitted its report to the bank's Executive Board, which has not discussed it or taken a decision on the report.

The recommendations made by the Inspection Panel is not as damaging as the Arun Concerned Group has projected. It is surprising that the report, supposed to be so highly confidential that even HMG has not received a copy yet, is freely circulating in Kathmandu. If Nepal wants the project, it still has a chance. If the case for Arun 3 is not argued strongly by the CPN-UML government, it might prove a lost case.

The picture is rather gloomy. The CPN-UML is moving rather slowly on the matter. It has been saying yes we need Arun, and more Aruns, but maybe we don't. Such dilly-dallying — both by the previous government of Prime Minister Girija Prasad Koirala and the present one of his maternal uncle Manmohan Adhikari — is of little help to the project. And the policies

and programmes of HMG as presented in parliament do not even specifically mention the Arun 3 Project.

Does the Inspection Panel's report make a difference? Yes, it does provide a golden opportunity for the World Bank to get out of this mess and divert funds to something far better in Vietnam or Cambodia rather than in Nepal. What is this Inspection Panel, anyway? The Panel represents the World Bank's own folly, created September 1993. Its mandate is to look into claims that the bank may have failed to adhere to its operational policies and procedures in the design, appraisal and/or implementation of its operations, and carry out a full inspection in those cases where the board of the World Bank decides an investigation is needed.

The first case handled by the panel happens to be the Arun 3 Project. The World Bank is providing \$ 175 million of the \$ 770 million towards the project, scheduled to be completed in eight years' time — if ever it is launched. The panel has asked for the plans to be reviewed after complaints by two unidentified people among the 155 families affected. The two ghosts are represented by the Arun Concerned Group. There are basically two panel

recommendations: first, public disclosure on the project was inadequate; second, the environmental aspects of road alignment have not been properly considered.

It is strange that the only one of the three members of the so-called Inspection Panel, by the name of Richard E Bissell, who came to visit Nepal spent his entire one and a half days in the Crowne Plaza Hotel. He did more shopping and sight-seeing than talking to directly-affected people, if there are any, by the Arun project site, which he never thought of visiting. Most interesting, he never met the two ghosts supposed to have been affected by the project. Approached by some NGOs, he declined to meet them, saying that would have to be done the next time he visits the Himalayan Shangri-la!

Bissell is a former senior official of the US Agency for International Development (USAID) which, it may be noted here, had hired two Indian experts early this year to prepare a report on the Arun 3. They suggested the project be sabotaged. Despite American and Indian opposition to Arun 3, it still has a chance if the CPN-UML Government comes out strongly in its favour. Only time may tell whether it has the courage to do so. □

Arun Resignation

A SENIOR World Bank official has taken early retirement over the Bank's handling of the Arun dam in Nepal.

Martin Karcher, a Division Chief in the Bank's South Asia Department, is leaving the Bank after 29 years because he believes the Bank has not been open enough with critics and that its economic analysis of the dam is unrealistic, estimating for example that consumers will be willing to pay between seven and eight times the amount that they are currently paying for their electricity. The Bank has frequently postponed its decision on whether to lend to the controversial dam which would cost a year's national budget for Nepal (see CAMPAIGNS Nov/Dec 1994).

Praying on the banks of the Kali Gandaki at Dhangadhi.

Internasjonal vannkraftutbygging

Statkraft inkluderte i sine strategiplaner høsten 1992 en målsetning å oppføre som investor i vannkraftutbygginger i utlandet, med rammer for mulige engasjementer i løpet av 90-årene og med kriterier for bl.a. risiko og avkastning på engasjert kapital.

To prosjekter har vært aktivt bearbejdet i 1993, Khimti I i Nepal og Theun - Hinboun i Laos. I tillegg har prosjekter vært vurdert på et forberedende stadium i flere andre land.

Khimti I, Nepal

Khimti I er et elvekraftverk med en årsproduksjon på 350 GWh og en installasjon på 60 MW. Statkrafts andel av aksjekapital i prosjektet er 38%. Andre aksjeeiere er Butwal Power Co. i Nepal med 29% og Kværner Energy A/S, ABB Energi A/S, International Finance Corporation og Asian Development Bank med mindre aksjeposter.

I løpet av 1993 er det mest av leverandoravtalen ferdig forhandlet. Statkraft Anlegg as forutsettes å bli hovedleverandør for anleggsarbeidene mens Statkraft Engineering as vil få en betydelig rolle som leverandør av prosjekterings- og ledelsesbistand. I tillegg skal Statkraft bistå med driftstøtte i de første årene etter idriftsettelse.

En grunnleggende forutsetning for finansiering av prosjektet er at det oppnås en akseptabel kraftsalgsavtale med Nepal Electricity Authority, og en prosjektavtale med Nepals regjering. Begge disse avtalene vil trolig være undertegnet i løpet av mars 1994. Skutbehandlingen av lånesoknaden i IFC og ADB kan da starte. Med disse forutsetningene kan kraftverket være i drift i slutten av 1997.

A few laughs from an Air France Bulletin, dated Dec. 1, 1989.

In a Budapest zoo: "Please do not feed the animals. If you have any suitable food, give it to the guard on duty."

In a Copenhagen airline ticket office: "We take your bags and send them in all directions."

In a Rhodes tailor shop: "Order your summer suit. Because is big rush we will execute customers in strict rotation."

In the lobby of a Moscow hotel across from a Russian Orthodox monastery: "You are welcome to visit the cemetery where famous Russian and Soviet composers, artists and writers are buried daily except Thursday."

In a Zurich hotel: "Because of the impropriety of entertaining guests of the opposite sex in the bedroom, it is suggested that the lobby be used for this purpose."

Pokhara: Gateway to Annapurna

Very few visitors to Nepal miss the chance of a few days to visit Pokhara, whether it is to rest and relax in the calm, serene surroundings or to recharge themselves for an energetic trek into the Himalayas. Usually its both — the former following the latter.

Located about 200 kilometres northwest of Kathmandu, the journey can take about six hours by road, through some beautiful locations — the key attraction of the region — or 35 minutes by air travelling 'along' the western range of the Himalayas.

Pokhara, Nepal's second largest city, is situated 900 metres above sea level, and is the main starting point for trekking in the Annapurna region.

The variety of trekking options range from a gentle day-long hike to 21 days — or longer — and so suits all types of adventurers and their varying physical conditions.

And while it is possible to trek throughout the entire year, the best season is regarded as between October and May. Summer, mid-

June to mid-September, is the monsoon season.

For those that do not necessarily want to climb the mountains, it is quite natural to simply enjoy them. The valley is surrounded on three sides by hills and the magnificent Annapurna mountain range.

Dominating the horizon is Machhapuchare — which literally means 'fish-tail' referring to the shape of the peak — and is especially beautiful when seen across the famous Phewa Lake, another one of Pokhara's scenic attractions.

Phewa is one of the three main lakes found in the area, and also has an island temple, dedicated to the goddess Barahi, in the centre. **PTN June 1993**